

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz privind constatarea circumstanțelor care
justifică dizolvarea Parlamentului

Nr.4 din 26.12.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.163-165/49 din 29.12.2000

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Gheorghe SUSARENCO	- președinte
Nicolae CHISEEV	- judecător
Mihai COTOROBAI	- judecător
Constantin LOZOVANU	- judecător
Ion VASILATI	- judecător-raportor

cu participarea grefierului Corina Popa, reprezentantului Președintelui Republicii Moldova, autorul sesizării, Mihai Petrachi, reprezentanților Parlamentului Anatol Ciobanu și Ion Creangă, reprezentanților fracțiunilor parlamentare, deputaților Valeriu Matei, Victor Stepaniuc și Eugen Rusu, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară publică dosarul privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Președintelui Republicii Moldova Petru Lucinschi, prezentată în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (2) lit. b) și art. 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 25 decembrie 2000 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Avînd în vedere materialele dosarului, normele legislației speciale, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

a c o n s t a t a t :

1. În sesizarea prezentată la 22 decembrie 2000 Președintele Republicii Moldova a solicitat constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XIV-ea.

În conformitate cu dispozițiile art. 78 alin. (1) din Constituție și Legii nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova", la 4 decembrie și 6 decembrie 2000, în ședința publică specială a Parlamentului au avut loc alegerile ordinare în două tururi pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, la care au candidat Președintele Curții Constituționale dl Pavel Barbalat și Primul Secretar al Comitetului Central al Partidului Comuniștilor din Republica Moldova dl Vladimir Voronin. Dat fiind faptul că atît în primul tur (4 decembrie 2000), cît și în turul al doilea (6 decembrie 2000) nici unul din candidați nu a obținut votul a trei cincimi (61 de deputați) din numărul deputaților aleși necesar pentru alegerea șefului statului, Comisia specială de desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, cu consimțămîntul Parlamentului, a stabilit data alegerilor repetate pentru 21 decembrie 2000. La data stabilită ședința publică specială a Parlamentului și, respectiv, alegerile prezidențiale repetate nu au avut loc din lipsa cvorumului (61 de deputați). La ședință au

asistat doar 46 de deputați, deși pe lista de prezență s-au înregistrat 52 de deputați.

În opinia șefului statului, neparticiparea majorității deputaților la lucrările ședinței publice speciale a Parlamentului din 21 decembrie 2000 este neîntemeiată și poate fi calificată ca o boicotare a alegerilor repetate, care atrage după sine consecințele prevăzute în art. 78 alin. (5) din Constituție - dizolvarea Parlamentului.

2. Examinînd sesizarea Președintelui Republicii Moldova, stenograma ședinței Parlamentului din 21 decembrie 2000 și alte materiale anexate la dosar și avînd în vedere dispozițiile constituționale privind alegerea Președintelui Republicii Moldova, Curtea Constituțională reține următoarele.

În conformitate cu dispozițiile art. 78 alin. (1) din Constituție, Președintele Republicii Moldova este ales de către Parlament prin vot secret. Procedura alegerilor prezidențiale este stabilită în Legea organică nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova".

* M.O., 2000, nr. 139-140, art. 996.

Așadar, Parlamentul are obligațiunea și responsabilitatea pentru organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale. Prin dispozițiile art. 78 alin. (3), (4) și (5) din Constituție și Legii organice nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 legislatorul constituant a stabilit că pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova Parlamentul organizează și desfășoară alegeri ordinare și alegeri repetate. Alegerile ordinare, la care pentru funcția de șef al statului au candidat dnii Pavel Barbalat și Vladimir Voronin, s-au încheiat la 6 decembrie 2000, zi în care a avut loc cel de-al doilea tur de scrutin.

Astfel, Curtea Constituțională constată că alegerile ordinare pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, care s-au încheiat la 6 decembrie 2000, au fost desfășurate cu respectarea dispozițiilor constituționale.

[Pct.2 modificat prin Hot.Curții Constituționale nr.20 din 27.11.2009, în vigoare 27.11.2009]

3. Conform prevederilor art. 78 alin. (4) din Legea Supremă, dacă în turul al doilea de scrutin nici un candidat pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși, se organizează alegeri repetate. Potrivit art.10 alin.(1) din Legea organică nr.1234-XIV, alegerile repetate au loc în termen de 15 zile de la ultimele alegeri ordinare la care nu a fost ales Președintele Republicii Moldova. Avînd în vedere că la alegerile din 6 decembrie nici un candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi, Comisia specială, cu asentimentul Parlamentului, a stabilit data alegerilor repetate pentru 21 decembrie 2000, ora 10.00. Pentru alegerile repetate pentru funcția de șef al statului au fost înregistrați aceiași candidați - Pavel Barbalat și Vladimir Voronin.

De menționat că prin Hotărîrea nr.45 din 18 decembrie 2000 Curtea Constituțională a interpretat dispozițiile art.78 alin.(3) și (5) din Constituție în sensul că atît ședința publică specială a Parlamentului pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova, cît și alegerile prezidențiale propriu-zise sînt valide numai în cazul dacă la ele participă un număr nu mai mic de 61 de deputați - trei cincimi din numărul deputaților aleși.

Din stenograma ședinței Parlamentului din 21 decembrie 2000 rezultă că, la rugămintea Comisiei speciale, ședința anunțată pentru ora 10.00 a fost amînată pentru ora 15.00. La ora fixată în sala de ședințe a Parlamentului au fost prezenți doar 46 de deputați, majoritatea

reprezentînd Partidul Comuniștilor. Din luările de cuvînt ale Președintelui Parlamentului Dumitru Diacov și vicepreședintelui Parlamentului Vadim Mișin, precum și din luările de cuvînt, declarațiile, replicile și întrebările formulate de deputații Ion Morei, Dumitru Prijmireanu, Grigore Eremei, Valeriu Pleșca, Valeriu Tabunșcic și alți deputați prezenți la ședință se poate concluziona că o mare parte din deputați nu s-au prezentat la ședința publică specială a Parlamentului pentru alegerile repetate pentru funcția de șef al statului din motive politice sau din alte motive subiective. De remarcant că la ședință nu s-au prezentat chiar și mulți din deputații care au propus candidatura dlui Pavel Barbalat.

Declarația grupului de deputați care a refuzat să participe la ședința publică specială pentru alegerea șefului statului, făcută publică la 21 decembrie 2000, demonstrează că această decizie a fost determinată de faptul că la alegerile prezidențiale în calitate de candidat participă liderul Partidului Comuniștilor Vladimir Voronin. În declarația deputatului Grigore Eremei (stenograma ședinței din 21 decembrie 2000), expusă în numele unui grup de deputați independenți, decizia de a nu participa la alegerile repetate este motivată prin convingeri politice.

Curtea Constituțională menționează că declarații de acest gen din partea unor fracțiuni parlamentare au fost făcute în mass-media pînă la stabilirea datei alegerilor repetate. Prin urmare, alegerile repetate pentru funcția de șef al statului la ședința publică specială a Parlamentului din 21 decembrie 2000 nu au avut loc din cauza blocării acestora. În cazul de față prin cuvîntul "blocare" se subînțeleg acțiunile unui deputat sau grup de deputați în scopul tergiversării sau zădărnirii în mod deliberat a ședinței publice speciale a Parlamentului Republicii Moldova și a alegerilor propriu-zise. Astfel, este evidentă nu numai încălcarea premeditată a art.84 alin.(1) din Regulamentul Parlamentului, conform căruia deputații sînt obligați să asiste la lucrările Parlamentului și să se înscrie pe lista de prezență, dar și a art.68 alin.(1) din Constituție, care stipulează direct că în exercitarea mandatului deputații în Parlament trebuie să acționeze numai în serviciul poporului.

Art.78 alin.(5) din Constituție prevede expres că Președintele în exercițiu dizolvă Parlamentul dacă Președintele Republicii Moldova nu a fost ales și după alegerile repetate, desfășurate cu respectarea dispozițiilor constituționale și a Legii organice 1234-XIV. Curtea Constituțională consideră că cu atît mai mult este justificată dizolvarea Parlamentului în cazul în care șeful statului nu este ales din cauza blocării de către majoritatea deputaților a alegerilor repetate.

Apreciînd dreptul constituțional al Președintelui de a dizolva Parlamentul în circumstanțele menționate, este necesar a avea în vedere că acest drept reprezintă o modalitate de a reacționa la obstrucționarea alegerilor prezidențiale repetate. În acest caz șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, are și obligația de a proceda astfel.

Curtea Constituțională constată de asemenea că decizia Comisiei speciale de a desfășura primul tur al alegerilor prezidențiale repetate la 16 ianuarie 2001 nu are suport juridic. Termenele desfășurării alegerilor prezidențiale repetate sînt stabilite deja de Legea organică nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 (art.10 alin.(1). Amînarea ședinței publice speciale a Parlamentului pentru desfășurarea alegerilor repetate ar fi justificată doar în cazul apariției unor circumstanțe obiective, cum ar fi: motive de boală, deplasări peste hotare, executarea unor misiuni date de Parlament, Biroul permanent sau Președintele

Parlamentului, ce nu permit participarea la lucrările legislativului, situații excepționale etc. Întrucât situația creată nu se înscrie în nici una din circumstanțele obiective enumerate, Curtea Constituțională consideră că amânarea ședinței publice speciale a Parlamentului a fost neîntemeiată. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. f) din Constituție, conducându-se după art. 63 lit. b) și art. 66 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională adoptă următorul

A V I Z :

1. Blocarea de către majoritatea deputaților în Parlament a ședinței publice speciale a Parlamentului din 21 decembrie 2000 pentru alegerile repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se constată ca circumstanță care justifică dizolvarea Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XIV-ea.

2. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTE

Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 26 decembrie 2000.

Nr. 4.